

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur. Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Nüket Hota- GökSEL
İzmir MV

Fahriye Dönmez
G. Ankara MV

Selma Aliye Karaf
Denizli MV.

S. Karaf

Gülşen Orhan
Van MV

Zeynep Dağı
Ankara MV

Prof. Tuncore
İstanbul Milletvekili

Nimet Gubukay
İstanbul Milletvekili

Özgül Gök
Malatya MV

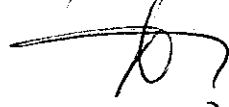
Aşkın Asan
Ankara MV

Fağla Altınur Özyavuz (S. Urca)

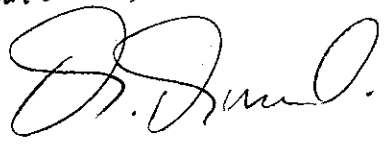
SADİYE SEYMENÖĞÜ
TRABZON MV.

Birincil Sahne
Samsun Milletvekili
R. Bahriye

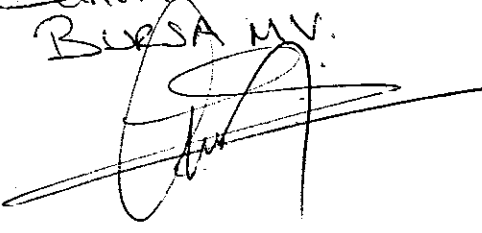
Halide İnalara
İST. MU.

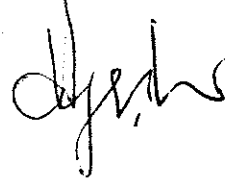
Alar DEDEGİL
İstanbul Milletvekili

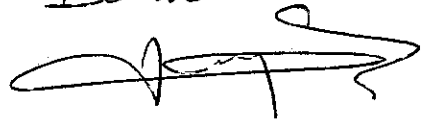
Canan CANDEMİR ÇELİK
BURSA MU.

Aysenur Bahadırpili
İSTANBUL Milletvekili

Eyşe ACBAŞ
Balıkesir MU.

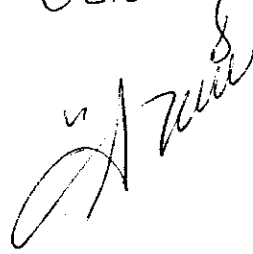

Av. FATOP GÜRKAN
ADANA MU.

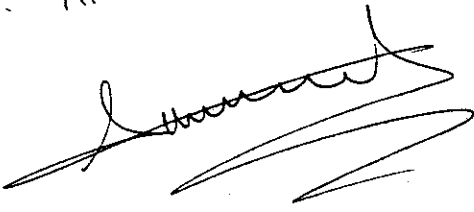

Gül Akert 21 Özlem MÜFTÜOĞLU

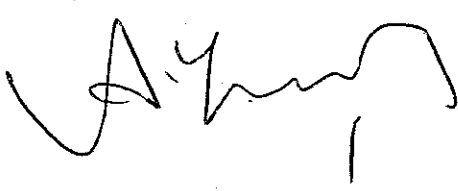

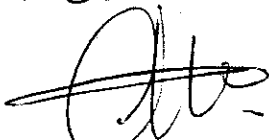
İlhanur İNCEÖZ

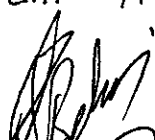
AYŞE TÜRKMENÖĞLU
KONYA MU.

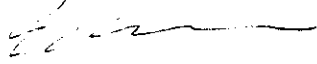
A. Sibel GÖNÜL
Kocaeli MU.

Gönül BEKİN SAHKULUBEY
Mardin MU.

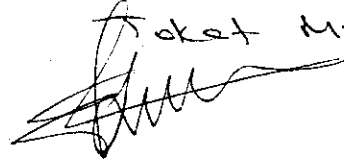

Edibe SÖZEN
İst. Mu.

Dilek YÜKSEL

İst. Mu.

GENEL GEREKÇE

Geride bıraktığımız yüzyılda, insanlığın evrensel değerleri ortaya çıkmış, bu değerlerin geliştirilip korunması yönünde uluslararası örgütlenmeler, sözleşmeler ve konferanslar gerçekleştirilmiştir. Bu örgütlenmelerin en önemlisi de Birleşmiş Milletler Teşkilatının kurulması olmuştur.

Bu çerçevede kadınların öncelikle kalkınma süreci içinde yer almaları, kalkınmanın sonuçlarından eşit biçimde yararlanmalarını engelleyecek faktörlerin ortadan kaldırılması amacıyla 1946 yılında Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuş ve 1948'de BM tarafından, siyasal düşüncelerin ve cinsiyetlerin insanlar arasında eşitsizliğe neden olmaması gerektiği önemle vurgulanmıştır.

Dünyada bu gelişmeler yaşanırken ülkemizde bu doğrultudaki gelişmeler dünyadaki benzer gelişmelerden çok önce, 1920'li yıllarda başlamıştır.

1923 yılında laik, demokratik Cumhuriyetin kuruluşu ile büyük bir sosyal ve siyasi dönüşüm yaşayan Türkiye Cumhuriyeti toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda benzersiz bir deneyime sahip ülkelerden biridir. Bu dönemde kadının kamusal alana katılımını devlet eliyle destekleme, yasal alanda radikal değişiklikler, ve ayrımcı gelenek ve değerlerin dönüştürülmesi kadın-erkek eşitliğini sağlamanın temellerini oluşturmuştur. Eğitimin ve öğretimin birleştirilmesi, Türk Kanunu Medenisinin kabulü, kadınların seçme ve seçilme hakkını kazanması ve daha pek çok değişiklik, kadınları erkeklerle birlikte eşit yurttaş konumuna yükseltmiştir. Dolayısıyla, Türkiye 1930 ve 40'lı yıllarda o dönem için oldukça ileri sayılabilecek bir eşitlik standardına ulaşmıştır. Ancak ülkemizde yasalarda yer alan ve zamanına göre eşitlikçi hükümler taşıyan düzenlemelerin hayata geçirilebilmesi çoğunlukla mümkün olamamıştır. Ülkemizde halen beş kadından biri okuma yazma bilmemekte, kadınların eğitim düzeyleri bölgeler ve kırsal-kent itibarıyla farklılıklar göstermektedir. Kadınlar karar mekanizmalarında eşit sayı ve güçte temsil edilememekte, ekonomik kaynaklara erişememe sorunu yaşamakta, kadınların işgücüne ve istihdama katılımı yıllar itibarıyla düzenli olarak düşmektedir.

Toplumsal yaşamda karşılaşılan bu eşitsizlikleri gidermenin en önemli araçlarından biri eşitlik çabalarının kurumsallaşmasıdır. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Pekin Eylem Platformu ve diğer BM belge ve dokümanları eşitliğe yönelik çabaların kurumsallaşmasını öngörmektedir.

Türkiye'nin Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesini 1985 yılında imzalayarak 1986 yılında yürürlüğe girmesini takip eden süreçte, 1990 yılında ulusal mekanizma olarak Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1994 yılında Teşkilat Yasası iptal edilen kurum 6 Kasım 2004 tarihli yürürlüğe giren

Teşkilat Yasası ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak yeniden kurumsal yapıya kavuşmuştur.

1990'lı yıllardan itibaren gerek uluslararası gelişmeler gerekse toplumsal talepler çerçevesinde ülkemizde kadın-erkek eşitliğini sağlayan/güçlendiren çok önemli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

1997 yılında temel eğitim beş yıldan sekiz yıla çıkarılmıştır.

1998 yılında Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

1999 yılında Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine konulan çekinceler kaldırılmıştır.

2000 yılında İhtiyari Protokol Türkiye tarafından imzalanmış ve 2003 yılında yürürlüğe girmiştir.

1 Ocak 2002'de kadın-erkek eşitliği bakış açısı ile hazırlanmış olan Yeni Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girmiştir.

18 Ocak 2003'te Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

17.05.2004 tarihinde Anayasanın 10. ve 90 ıncı maddelerinde kadın-erkek eşitliğini güçlendirecek nitelikte düzenlemeler yapılmıştır.

26.09.2004 tarihinde kabul edilen ve 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanununda kadınlar lehine önemli düzenlemeler yer almıştır.

6.11.2004 tarihinde ulusal mekanizma olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Teşkilat Yasası yürürlüğe girmiştir.

10.06.2003 tarihinde işçi işveren ilişkilerinde cinsiyette dahil olmak üzere ayrımcılık yapılamayacağı temeline dayalı 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir.

26.04.2007 tarihinde Ailenin Korunmasına Dair Kanunun kapsamını genişleten Kanun değişikliği yürürlüğe girmiştir.

Kadın erkek eşitliği konusunda yasal alanda kaydedilen önemli gelişmelere rağmen, uygulamada sorunlar yaşandığı bir gerçektir. Kadın erkek eşitliği alanında önemli ilerlemeler sağlayan ülkelerde kadın erkek eşitliğini sağlamak üzere kurulan ulusal mekanizmaların yanı sıra birbirini tamamlayacak/destekleyecek Eşitlik Komitesi, Eşitlik Kurulu, Konsey ve Parlamento içinde Komisyon biçiminde yapılanmalara gidilmiştir.

Belçika'da Kadın ve Erkekler İçin Fırsat Eşitliği Danışma Komitesi, Fransa'da Kadın Hakları ve Erkekler İçin Fırsat Eşitliği Delegasyonları, Portekiz'de Eşitlik, Fırsat Eşitliği ve Aile Parlamento Komitesi, İspanya'da İspanya Parlamentosu Kongre-Senato Karma Komisyonu, İngiltere'de Cinsiyet Eşitliği Grubu bulunmaktadır. Ayrıca Avrupa Parlamentosunda da Kadın Hakları ve Fırsat Eşitliği Komitesi bulunmaktadır.

Anayasamızın 10 uncu maddesinde **“Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.”** hükmünün öngördüğü kadın erkek eşitliğine ulaşma yolunda etraflı politika ve stratejiler oluşturmak, ülkemizin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi uyarınca temel hak ve özgürlükleri kadınların erkeklerle birlikte eşit olarak kullanabilmelerini sağlamak, Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Araştırma Komisyonunun Raporunda da yer aldığı üzere ülkemizde de diğer ülke örneklerinde de görüldüğü gibi kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için tüm önlemlerin alınmasını sağlayacak bir yapının kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında reform niteliğinde yasal düzenlemeler gerçekleştiren Türkiye Büyük Millet Meclisinde Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulması, ülkemizde kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, erkekler ile birlikte eşit hak, imkan ve fırsatlara ulaşabilmeleri bakımından büyük önem arz etmektedir.

Bu nedenle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak Fırsat Eşitliği Komisyonu oluşturulması amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1.- Bu kanunun amacı; kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik ülkemizdeki gelişmeleri izlemek ve müzakere etmek, bu konuda diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek ve istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin ulusal mevzuata uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Fırsat Eşitliği Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Komisyonun kuruluşu

MADDE 2.- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızların Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın erkek eşitliği alanında uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yasama yılıdır.

Fırsat Eşitliği Komisyonu siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanların salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun görevleri

Madde 3.- Fırsat Eşitliği Komisyonunun görevleri şunlardır.

a) Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda ulusal mevzuata ve uluslar arası yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak,

b) Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yıl ki faaliyetlerine ilişkin bir

değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin bilgisine sunmak,

c) Diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek,

d) Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek,

e) Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

Komisyonun yetkileri

Madde 4.- Fırsat Eşitliği Komisyonunun, görevleri ile ilgili olarak, bakanlıklardan, genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkilerine sahiptir.

Komisyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir. Ankara dışında ve yurt dışında da çalışabilir.

Komisyonun çalışma usul ve esasları

Madde 5.- Fırsat Eşitliği Komisyonu üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından görüş isteyebilir.

Komisyon yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Komisyon raporu, Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara Başkanlıkça gönderilir.

Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyon kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

Uygulanacak İçtüzük

Madde 6.- Fırsat Eşitliğı Komisyonu çalışmalarında, bu kanunda açıklık olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğı denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

Geçici Madde 1.- Siyasi parti grupları; Fırsat Eşitliğı Komisyonu üyeliklerine yapılacak ilk seçimler için adaylarını,bildirirler.

Fırsat Eşitliğı Komisyonunun... nci dönemde ... devre için yapılacak üye seçimleri diğer komisyonlarla birlikte yapılır.

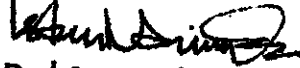
Yürürlük

Madde 7.- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8.- Bu kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü